

Uredništvo: Uprava: Ljubljana, Kopitarjeva 8. Telefon 22-21-22-64. Mesečna naročnina 20 lit., za inostranstvo 40 lit. — Ček. rač. Ljubljana 14.636 za naročnino in 10.334 za inostranstvo. Izključno sodelovanje in oglaševanje v Italiji in inostranstvu: UPI S. A. Milano. Repetitivni na vrata.

SLOVENEK

OKTOBER - 1944

17 TOREK

Schwere Kämpfe um Aachen

Mehrere Ortschaften zurückerobert — Erfolgreiche Feindangriffe im Apennin — Strassenkämpfe im Südteil Belgrads

Aus dem Führerhauptquartier, 16. Okt. DNB. Das Oberkommando der Wehrmacht gibt bekannt:

Der Gegner verstärkt seine Anstrengungen, den Brückenkopf Breskens südlich der Schelde-Mündung zu nehmen. Durch den Einsatz zahlreicher Panzer u. durch fast ununterbrochene Tieffliegerangriffe konnte er einige örtliche Einbrüche erzielen, verlor hierbei aber 14 Panzer. Im Verlauf eines eigenen Gegenangriffs an der Landbrücke nach Süd-Beveland wurde ein kanadischer Brigadekommando gefangenommen.

In den schweren beiderseits verlustreichen Stellungskämpfen der zweiten Schlacht um Aachen warfen Panzergranadiere die feindlichen Umfassungsfüßler, die sich nördlich Aachen zu vereinigen drohten, im Gegenangriff zurück und brachten mehrere verlorengegangene Ortschaften wieder in eigenen Besitz. Nördlich Würselen wurden zahlreiche amerikanische Kampfswagen vernichtet.

Feindliche Angriffe östlich Epinal und östlich Remiremont blieben ohne wesentlichen Erfolg. Im Moseltal südöstlich davon nahm der Feind seine Angriffe nach den hohen Verlusten der Vortage nicht wieder auf.

Die Besatzungen von St. Nazaire, Lorient, La Rochelle und Gironde-Nord stürzten die feindlichen Angriffsvorbereitungen durch zahlreiche Späh- und Stosstruppunternehmungen. Das V. I-Feld auf London geht weiter.

Im Etruskischen Apennin, wo sich die Kämpfe etwas nach Osten verlagerten, führte der Feind von neuem stärkere, aber erfolglose Angriffe, die durch heftige Luftangriffe unterstützt waren. Einzelne Einbrüche an der Hauptstrasse Bologna-Florenz und in den Bergen nördöstlich Loiano wurden abgiergt. An der Adria-Front gingen unsere Grenadiere britische Angriffe vor neuen Stellungen südöstlich Cesena auf.

Auf dem Balkan scheiterten feindliche Angriffe gegen den Brückenkopf Nisch. An der mittleren und unteren Morava stehen unsere Truppen im Gefecht gegen Banden und bolschewistische Verbände. Im Südteil Belgrads sind heftige Strassenkämpfe im Gange.

Im Gebiet der unteren Theiss blieb die Lage im wesentlichen unverändert.

Im Raum südlich und südwestlich Debrecen geht die erbitterte Schlacht weiter. Zahlreiche feindliche Angriffe wurden in harten Kämpfen zerschlagen. Unsere Absetzbewegungen im Nordteil des Szekler-Zipfels verliefen ungestört.

Westlich des Czirokatal- und Dukla-Passes kam es gestern wieder zu harten Abwehrkämpfen. Einzelne Einbrüche wurden im Gegenangriff besiegelt oder eingeengt, alle übrigen Angriffe abgewiesen.

Nördlich Warschau und in den beiden feindlichen Narew-Brückenköpfen bei Seroc und Rozan brachten die gestrigen schweren Kämpfe unseren Truppen einen ermutigen Abwehrerfolg. Die Bolschewisten konnten trotz stärksten Panzer-, Artillerie und Schlachtfliegeransätze nirgends den erstrebten Durchbruch erzielen. Bei Memel führte der Feind nach seinen schweren Verlusten vom Vortage nur unzusammenhängende erfolglose Angriffe.

Ein deutscher Flottenverband griff auch gestern wirkungsvoll in die Kämpfe bei Memel ein.

Im Zuge einer Frontverkürzung haben sich unsere Truppen ungehindert durch den Feind von der Düna unter Aufgabe des Westteils von Riga abgesetzt.

Schlachtfliegerverbände griffen bei Debrecen und Grosswardein sowie nördlich Warschau und bei Memel mit gutem Erfolg in die Erdkämpfe ein. Besonders über dem mittleren Frontabschnitt kam es zu heftigen Luftkämpfen. An den beiden letzten Tagen wurden 193 sowjetische Flugzeuge durch Jäger und Flakartillerie der Luftwaffe abgeschossen.

An der Eisenerfront wurden in harten Kämpfen bolschewistische Angriffe gegen unsere Nachhut abgeschlagen.

Nordamerikanische Terrorverbände griffen bei Tage das Stadtgebiet von Köln und einige Orte im Rheinland an. Tiefflieger setzten ihre Angriffe gegen die Zivilbevölkerung in West- und Südwestdeutschland fort. Durch britische Nachtangriffe entstanden zum Teil erhebliche Schäden in Wohnvierteln von Wilhelmshaven. Auch Hamburg wurde angegriffen. 42 feindliche Flugzeuge, darunter 34 Bomber, wurden abgeschossen.

Težki boji za Aachen

Več krajev zavzetih nazaj — Brezuspješni sovražni napadi v Apeninih — Poulični boji v južnem delu Beograda

Führerjev glavni stan, 16. oktobra. DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih sil javlja:

Nasprotnik ojačuje svoje napore, da bi zavzel predmostje pri Breskensu na južnem bregu Scheldinega izliva. Z uporabo številnih oklepnikov in s skoraj neprestanimi napadi letal za nizke polete je dosegel nekoliko krajevnih vdorov, a izgubil pri tem 14 oklepnikov.

Med lastnim protinapadom na ožini pri Zuid Beveland smo ujeli nekega kanadskega brigadnega poveljnika.

V težkih opozicijskih bojih druge bitke za Aachen, ki so zahtevali na obeh straneh velike izgube, so vrgli oklepniki grenadirji sovražna obkoljevalna krila, ki so grozila, da se združijo severno od Aachena, s protinapadom nazaj. Zasedli so zopet več izgubljenih krajev. Severno od Würsela smo uničili številne ameriške bojne vozove.

Sovražni napadi vzhodno od Epinala in vzhodno od Remiremonta so ostali brez pomembnejših uspehov. V dolini Mozela, jugozahodno od tod sovražnik po hudih izgubah prejšnjih dni ni pričel znova napadati. Posadke St. Nazaire, Lorienta, La Rochelle in Gironde-sever so motile sovražne napadalne priprave s številnimi izvidniškimi in naskakovalnimi akcijami.

Ogenj »Vlc« pada nadalje na London.

V Etruščanskih Apeninih, kjer so se boji premestili nekoliko proti vzhodu, je sovražnik znova močnejše, a brezuspješno napadel. Podpirali so ga siloviti letalski napadi. Posamezne vdore ob glavni cesti Bologna-Florenca in v gorah severovzhodno od Loiana smo zajezili. Na jadranski bojišču so prestregli naši grenadirji britanske napade pred novimi postojankami jugovzhodno od Cesene.

Na Balkanu so se izjalovili sovražni napadi proti predmostju pri Nišu. Ob srednji in spodnji Moravi se bore naše čete proti tolovajem in holjevskim oddelkom. V južnem delu Beograda se vrše siloviti poulični boji.

Na področju spodnje Tise je ostal položaj v glavnem nespremenjen. Na področju južno in jugozahodno od Debrecena se nadaljuje ogorčena bitka. V hudih bojih smo razbili številne sovražnikove napade. Naši odmični premiki v severnem delu Szeklerskega ozemlja potekajo naši odmični premiki nemoteno.

Zapadno od prelazov Czirokatal in Dukla je prišlo včeraj do hudih obrambnih bojev. Posamezne vdore smo s protinapadom odstranili ali razili vse ostale napade pa zavrnili.

Severno od Varšave ter ob obeh sovražnih predmostjih ob Narevu pri Serocu in Rozanu so prinesli večerajski težki boji našim četam ponovno obrambni uspeh. Boljševikom se kljub močni uporabi oklepnikov, topništva in borbenih letal ni nikjer posrečil nameravani prodor. Pri Memlu je sovražnik po svojih težkih izgubah v prejšnjih dneh izvršil le brezuspješne napade, ki niso imeli med seboj nobene zveze.

Nek nemški pomorski oddelek je tudi včeraj uspešno posegel v boje pri Memlu.

V teku skrajšanja bojišča so se naše čete nevirano od sovražnika odmaknile od Dvine ter izpraznile zapadni del Rige.

Oddelki borbenih letal so z dobrim uspehom posegli v boje na zemlji pri Debrecenu in Velikem Varadinu ter severno od Varšave ter pri Memlu. Posebno nad srednjim bojiščem odsekem je prišlo do silnih letalskih bojev. V obeh poslednjih dneh so sestrelili letalce in protiletalsko topništvo v sestavi letalstva 103 sovjetska letala.

Na bojišču ob Lednem morju so naše zaščitnice v trdih bojih odbile boljševske napade.

Severnoameriški strahovalni oddelki so napadli podnevi mestno področje Kölna ter nekatero kraje v Poranju. Letalci so v nizkem letu nadalje obstreljevali civilno prebivalstvo v zapadni in jugozapadni Nemčiji. Zaradi britanskih nočnih napadov je nastala deloma znatna škoda v stanovanjskih četrtih Wilhelmshavena. Napaden je bil tudi Hamburg, sestrelili smo 42 sovražnih letal, med njimi 34 bombnikov.

Ameriška mornarica beži pred Japonci

Tokio, 15. oktobra. Cesarski glavni stan je objavil v nedeljo posebno poročilo, ki pravi:

Sovražno brodogradništvo v vodstvu vzhodno od Formoze (Taiwana) je pričelo dne 14. oktobra bežati proti vzhodu. Japonske edince sedaj z vedno boljšimi rezultati napadajo sovražniki. Vključno z že javljenimi uspehi so dosegli potopitve 7 letalonosilk in 1 rušilec, 3 vojne ladje neznanega tipa se je sedaj posrečilo identificirati kot tri letalonosilke. Težko so poškodovale dve letalonosilki, eno bojno ladjo, eno križarko in 11 vojnih ladij, ki jih ni mogoče točneje ugotoviti.

Velika bitka pred Formozo drži že več dni vse Japonce v napetosti. Se vedno ni nobenih dokončnih preglednih poročil. Poročila z bojišča pravijo, da je izgubil sovražnik skupno 14 letalonosilk ter da je ena bojna ladja potopljena. Ker so objave cesarskega glavnega stana stalno izredno previdne, so v Tokiju menja, da bodo sovražne izgube verjetno velike. Najbrž so izgubili Američani največji del letalonosilk, s katerimi so napadli Formozo. Ze mnogo slabši letalski napad v soboto je pričal, da so bile nasprotne sile znatno zdemcirane. Japonski uspeh je tembolj pomemben, ker so ga vzhodoma dosegla letala. Japonska mornarica je obdržala za vsak primer svojo polno bojno moč. Tu podčrtujejo, da se je posrečilo prvi napad na resnično notranjo japonsko obrambno črto z izgubami odbiti. To bo Japoncem pokazalo, s kakšnim pogumom branijo japonski vojaki svojo lastno domovino.

Pristojni mornariški krogi so izjavili, da je dalo vrhovno mornariško poveljstvo v trenutku, ko je pričel sovražnik bežati, da bi ušel žilavim napadom japonskega letalstva, japonski mornarici povelje, naj se s polno silo pojavi na bojišču. Japonska mornarica, ki je že dolgo čakala na povelje, da bi lahko posegla v boj, pluje proti prizorišču bojev pri Formozi ter je prevzela zasledovanje težko poraženega in bežečega sovražnika.

Poročila z bojišča javljajo, da je bilo do nedelje v veliki bitki pri otoku Taiwanu (Formozi) potopljenih od 12. oktobra naprej 22 vojnih ladij, 4 nadaljnje vojne ladje pa so bile verjetno potopljene. Poleg tega je bilo 27 vojnih ladij težko poškodovanih, tako da je izpadlo skupno 53 sovražnih vojnih ladij.

Po izjavi cesarskega glavnega stana se je z letalonosilkami dne 12. in 13. okt. potopilo najmanj 600 sovražnih letal ter 1900 mož posadke.

Tokijski listi se bavijo zelo obširno z uspešnimi boji japonskega letalstva. Vsi listi soglašajo, da se razvijajo sedanji boji v popolnoma drugačnih okoliščinah kot prejšnji spopadi, n. pr. pri Marianih, ter da potekajo za Japonce ugodno. »Asahi« šimunc piše, da je prodrl sovražnik sedaj v neposredno območje japonskega letalstva, tako da so lahko presli Japonci, ki so izkoristili ugodno priliko, z vsemi silami k odločilni ofenzivi. V listu »Jomiuri« Hoče piše nek japonski mornariški strokovnjak: Boji z japonskimi letalskimi

edinicami, ki operirajo s kopnih oporišč, ter sovražnimi jatom, ki odletajo z letalonosilk, so prišli v odločilni štadij. Japonske edince imajo izredno ugodne pogoje. Vendar je sovražnik napadal Formozo z več valovi. To ne pomeni nič drugega, kot izredno ugodno priliko za popolno uničenje sovražnih letalskih in pomorskih sil.

Počastitev Friedricha Nietzscheja

Berlin, 16. oktobra. Na spominski slovesnosti ob priliki stoletnice rojstva Friedricha Nietzscheja, na katero so se zbrali poleg številnih vodilnih mož stranke, vojske, umetnosti in znanosti Gauleiter in Reichsstatthalter Fritz Sauckel ter voditeljica žen v Nemčiji Gertruda Scholtz-Kling, je govoril v nedeljo dopoldne Reichsleiter Alfred Rosenberg. V svojem, z globokim razumevanjem življenjskega dela velikega filozofa in svoj čas prehitvejočega genija navdahnjenim govorom, je obravnaval Reichsleiter Rosenberg življenje tega velikega Nemca, ki je postal svojočasno iz notranjega protesta proti svoji duhovni in politični okolici revolucionar in ki doživlja šele v današnjem času svoje zgodovinsko počastitev. 19. stoletje, v katerem je živel, je bilo doba, ki jo je označil Nietzsche sam kot dobo »stilih maskarad«. Nietzsche je zelo dobro vedel, da ne pripada več 19. stoletju ter se je imenoval »poputnišnja Evropa«. Upal je v herojsko Nemčijo iz leta 1871., a je moral doživeti vzpon Bleicheröderjev in Ballinov. Zato so le redki ljudje razumeli Nietzschejevo osamljenost. Ta osamljenost pa dviga Nietzscheja nad vse časovno ter ga stavlja v ogromni spopad, ki ga mora izvojevati nemški narod. Za Nietzscheja je bil marksizem do skrajnosti premišljena tiranija najmanjših in najbolj neumnih, ker mora povzročiti odstranitev pojma lastnine uničevalni boj za obstoj. Zahteval je, naj ostanejo vsa pota do male imovine odprta, toda naključje in brezdelno bogatitev je odklanjal. Izkoriščanje delavcev je nazival ropanje na račun bodočnosti ter ga je smatral za ogrožanje človeške družbe. Na narodno meščanstvo Nietzsche še takrat ni nič dal. Napovedal je, da bo izšla iz mešanega liberalizma, plutokracije in anarhije kriza Nemčije ter vse evropske celine. Ako poudarjajo v zadnjem času zlasti njegovo »Voljo k moči«, moramo protestirati proti poskusom naših današnjih sovražnikov, ki smatrajo ta nazor za izpoved hotenja po trajnih vojaških napadih na »mirno demokratsko družbo zapada«. To je le zakon življenja, kajti vsaka velika državna misel hoče zmagati. Za prikaz sovražnikovega stremjenja po moči kot delovanja za mir, je potrebna pač vsa demokratska hinavščina teh borznih piratov in visokih finančnikov.

Narodnosocialistični pokret stoji danes v resnično zgodovinskem smislu kot celota pred ostalim svetom, kot je stal Nietzsche kot poedinec nekoč pred težavami svojega časa. Narodnosocialistični

Maršal Rommel umrl

Berlin, 16. oktobra. Maršal Rommel je umrl na posledicah težke poškodbe na glavi, ki jo je dobil kot vrhovni poveljnik neke vojske skupine na zahodu pri avtomobilski nesreči. Führer je odredil državni pogreb.

V 1' tudi v noči na ponedeljek

Stockholm, 16. oktobra. Reuter javlja, da je bila Anglija tudi v noči na ponedeljek pod ognjem izstrelkov »V 1«.

Borba za romunski petrolej

Stockholm. Angleški in severnoameriški »novinarji«, ki so jim sovjetska okupacijska oblastva prepovedala dostop na petrolejsko področje pri Ploestiju, so bili v resnici petrolejski strokovnjaki, ki so hoteli sondirati teren za eventualne angleške in ameriške koncesije v romunskih področjih, pravi med vrsticami neko »Tassov« poročilo.

Poljska — prizkusni kamen

Zeneva. Diplomatski dopisnik »Sunday Times« piše v komentarju o razgovorih v Moskvi, da vlada med malimi zavezniki in nevtralnimi evropskimi in južnoameriški narodi mnenje da predstavlja poljsko vprašanje prizkusni kamen. Ni dvoma, da je imelo rusko stališče vpliv na reakcijo teh dežel v Dumbartom Oaksu, čim so tamkaj obravnavali poveljne načrte zaveznikov narodov. Moskovski dopisnik »Sunday Times« pripominja sledeče: »Po ruskem mnenju osebna sestava poljske vlade ni preveč pomembna, razen ako bi bili v njej člani, ki bi nasprotovali politiki skupne varnosti z Rusijo.«

Bern. »Tribune« de Geneve prinaša vest nekega tajnega poljskega radijskega oddajnika, ki pravi, da predstavlja moskovski izraz »osvoboditev« zgolj zameno za okupacijskih čet. V lublinskem okrožju je prebivalstvo skoraj 100% za londonsko vlado ter očitno nasprotuje takozvanemu osvobodilnemu odboru. Posebno hudo postopajo Sovjeti proti domači armadi. Njene člane razorožujejo in pošiljajo v koncentracijska taborišča. Osvobodilni odbor je sabotalno boj v Varšavi ter zadržal oddelke, ki naj bi ojačili armado generala Bora v glavnem mestu.

Stockholm. Newyorški radio je javil danes zjutraj, da je imel Mikolajevič včeraj v Moskvi razgovor s Churchillom, ki je trajal dve uri in pol. Proti večeru sta se Stalin in Churchill razgovarjala nad pet ur.

Amsterdam. Reuter javlja iz Moskve, da je izjavil predsednik sovjetsko-poljskega osvobodilnega odbora Boleslav Berut v soboto, da je mnenja, da bodo moskovska posvetovanja o poljskem vprašanju trajala kvečjemu še 2-3 dni, narkar bodo zaključena. »Zedinili se bomo na podlagi nekega kompromisa,« je dodal Berut. Nato je zelo značilno izjavil, da se zastopniki lublinskega odbora in zastopniki poljske begunske vlade doslej še niso nikdar sestali.

Totalna solidarnost z Nemčijo

Ducejev nagovor zastopniku črnih srajc

Milan, 15. okt. Duce je sprejel v svojem glavnem stanu odposlanstvo brigade črnih srajc Aldo Resega, kateremu je imel naslednji nagovor:

»Italija je za nas fašiste isto kot pojem časti, čast nam pomeni zvestoba dani besedi, zvestoba pa je za narod ter za poedince nujna predpostavka dobrega glasu. Zvestoba dani besedi pomeni za nas sodelovanje z zavezniki v boju in pri delu. V sedanjem trenutku, ko stoji Nemčija v odločilnem boju ter je nastalo iz 80 milijonov Nemcev 80 milijonov vojakov, združenih v naravnost naddelovskem odporu, v sedanjem trenutku ko misli sovražnik, da je že zmagal, kar pa nikdar ne bo, ker bi pomenila kapitulacija za Nemčijo moralno, politično pa tudi psihično smrt, prav v sedanjem trenutku potrjujemo znova našo popolno solidarnost z narodno-socialistično Nemčijo. Ta Nemčija se bori danes z junaštvom in smelostjo, ki sta naša priznanje in občudovanje celo pri sovražnikih.

To je neomajano stališče republikanske in fašistične Italije. Severno od Apeninov je nastala nova socialna italijanska republika, ki bo branjena korak za korakom do poslednje pokrajine, do poslednje vasi in do zadnje hiše. Ideja na temelju fašizma ustvarjene republike je danes že prešla v duh in obnašanje naroda.

Nadaljnja točka fašističnega programa, socializem, je le posledica prvih dveh točk Italije in republike. Socializem je uresničitev tega, kar je zahteval narod. Saj določa delo za

temelj gospodarstva, a vendar odklanja mehanično izravnavo, ki nasprotuje je človeški naravi in ki je zgodovina ne pozna. Trozvok: Italija, republika in socializem nam pomeni, da stopajo sedaj na oder najboljše elementi zdravega delovnega ljudstva.

Duce je nato nadaljeval: »Nemčija ne bo nikdar kapitulirala, ker kapitulirati ne more. Nemčija ima poleg enoglasnega stališča in železne volje vsega naroda še mnogo želez v ognju. Največji pokolj vseh časov se imenuje demokracija. Za tem geslom se skriva zgolj pohlep židovskega kapitalizma, ki si hoče z zmedo in katastrofami zagotoviti izkoriščanje sveta. Ako se tega zavedamo, potem nam bo jasno, da se bodo pričeli dogodki v danem trenutku nujno drugače razvijati ter da bodo spričo nadaljnega razvoja vojne prezgodaj zapete zmagovalne himne onemogle v grlih zaveznikov. Sedanjega obdobja vojne se hočemo udeležiti na ta način, da bomo odstranili sovražne sodelavce doma ter zbrali one Italijane, ki odobravajo naš program. Naj se zgodi z nami kar koli že, od te črte ne bomo odstopili niti za ped.

Ob koncu je dejal Mussolini, da izdajalcem ni nič, ako morajo sedaj v senci tujih bajonetov podlo zasledovati fašiste. Nobena človeška sila ne bo mogla spraviti iz zgodovine fašizma, ki je postal resničnost in vera. V znaku fašizma so padli v Italiji, v Evropi in v Afriki desetisoči fašistov, cvet italijanske rase. Njihova smrt je junaški simbol fašizma.«

Otroška koncentracijska taborišča v Eupnu

Köln, 14. okt. Pod naslovom »Otroška koncentracijska taborišča v Eupnu« poroča »Westdeutscher Beobachter« o novem grozodejstvu Amerikancev v zasednem pasu zahodnega branika. Poročilo pravi:

Eisenhowerjeve ganstrske armade so si dovolile v Eupnu in Malmedyju novo grozodejstvo. Ameriška armada si je pridobila edinstven sloves z otvoritvijo koncentracijskih taborišč, katerih ujetniki so večinoma otroci! Na ozemlju neke pri Eupnu ležeče tovarne za klobučevino so ustanovili na povelje Eisenhowerjevega krajevnega poveljnika ječo, v katero so zaprti vse Nemce, ki so jih dobili na področju Eupen-Malmedy. Ker so vsi nemški možje, razen starcev, samo ob sebi umevno zapustili ozemlje ali se, v kolikor so bili uradniki in politični voditelji, umaknili z borečimi se četami, Franco aretirance tega koncentracijskega taborišča izključno starci, žene in otroci, pri čemer imajo slednji večino.

Skupno je zaprtih več sto teh nesrečnejšev brez zadostne hrane in v sramot-

nih zdravstvenih razmerah v tovarniških prostorih.

Ko je nemško vodstvo spoznalo, da ne bo moglo braniti pred zapadnim branikom ležečih okrožij Eupen in Malmedy, je pravočasno pripravilo njihovo izpraznitev. Posebej je pozvalo prebivalstvo, ki se je naselilo iz stare Nemčije, naj pravočasno odpotuje. Kljub temu pa je mnogo rodbin zamudilo možnost za odvoz ali pa je ostalo tamkaj upajoč, da bo vojna v nekaj dneh mimo. Mislili so, da bo življenje pod sovražno okupacijo lažje, kot pa bi bil beg.

Sedaj so prešli Eisenhowerjev odgovor. Brezobzirna aretacija vseh Nemcev, katerih državljanstvo datira izpred leta 1940, ne glede na osebo, spol ali starost na ozemlju, ki ga ne gre smatrati za zasedeno inozemstvo, temveč za sestavni del Nemčije, nima primere niti v tej niti v prejšnji vojni. Zgolj Sovjeti so storili nekaj sličnega z deportacijo otrok iz Italije ter s svojimi nečloveškimi internacijskimi taborišči v baltskih državah in pa Angleži s svojimi zapori za rodbino borečih se Durov.

Odpri roke, odpri srce! Uspelo dijaško protikomunistično zborovanje

Govor g. prezidenta za Zimsko pomoč

V drugo začetnem pokret za Zimsko pomoč v okviru Socialne pomoči Ljubljanske pokrajine in trkam na dobro slovensko srce.

Takoj se moram zahvaliti za razumevanje, na katero sem minulo leto naletel pri oni večini rojakov, ki so sami na svojih plečih čutili težave vojne, pa so imeli najbolj čuteče srce za potrebe onih naših bratov in sester, ki te težave trikratno občutijo. Prav zaradi tega se s polnim zaupanjem obračam tudi tokrat na vse one, ki lahko s prispevki za Zimsko pomoč v dejanju pokažejo svoj smisel za ono prepotrebno slovensko vsenarodno skupnost, katera edina nas bo skozi težave vojne in komunistične revolucije pripeljala v varen pristan novega življenja in nove gradnje. One najpremožnejše pa, ki sta jim vojna in revolucija samo dobrodošli krinki, za katerima pomnožujejo svoje bogastvo in imajo gluho srce za naloge, ki jih imajo do svojega naroda, bom dosegel z drugimi sredstvi. Zakaj čim bolj se bližamo odločitvi, tem bolj je treba z vsemi sredstvi in vsem razumevanjem doprinajati deleže k ustvaritvi te slovenske skupnosti. Tudi najbednejši, ki ni sam kriv svoje nesreče, mora čutili, da mu je v slovenski skupnosti toplo, da oni rojaki, ki jih je življenje obdarilo z večjo srečo, vidijo v njem svojega brata, ki je toliko bolj vreden naše ljubezni, kolikor huje ga življenje brez njegove krivde tepe. Da, ustvariti moramo veliko slovensko družino, da bomo vsi od prve-

ga do zadnjega v odličnih časih z združenimi močmi branili svoj dom.

Potrebe so v primeri z lanskim letom dosti večje. Število beguncev se je povečalo, pridružili pa so se jim še nesrečneži, ki so bili prizadeti po bombnih napadih. Prav tako je stiska med siromaki, ki svoje nesreče niso sami zakrivil, večja, kot je bila lansko leto.

Vendar bo vse to bratska vzajemnost vsega naroda zmagała, če se bomo vsi do poslednjega rojaka zavedali, da narod, ki si sam pomaga, nikoli ne propade. Kakor danes naši domobranci kot najboljši sinovi svojega naroda z orožjem v roki stoje na braniku svojega naroda in domovine, tako naj se zaveda vsakdo, ki bo v zaledju s svojimi doprinosi za vsenarodni pokret Zimske pomoči pomagal ustvarjati slovensko vzajemnost, da prav tako pripravljiva temelje naši bodoči rasti, da je tudi borec, ki bo udeležen na sadovih naše zmage! Pri vsem tem bo pa opravił tudi veliko delo krščanskega usmiljenja, zakaj lačne nasiliti in nage obleči je zasluga, ki pripravljiva dopadenje in plačilo pri Bogu.

Ce imamo sloves dobrega, samozavestnega naroda, potem je sedaj nastopila prilika, da v dejanju, ki ga od nas terja Zimska pomoč, ta svoj sloves opravičimo in si tako pridobimo tudi spoštovanje in upoštevanje za čase, ko bomo po tej strahotni vojni zasedali svoje mesto v novi Evropi. Slovence! Odpri roke, odpri srce, otraj bratovske solze!

Ljubljana, 15. oktobra.

V nedeljo dopoldne se je v union-ski dvorani vršilo mogočno protikomunistično zborovanje dijaštva vseh ljubljanskih srednjih in meščanskih šol. Dvorana je bila skoro premajhna in se je v hipu napolnila. Med veselimi igranjem plošč so zborovalci pričakovali prihod g. prezidenta in gostov. V lepem številu so se udeležili zborovanja gg. ravnatelji srednjih šol, zastopniki tiska in propagande ter člani mladinskega kuratorija.

Takoj za gosti so imeli svoj prostor dijaki-domobranci, ki so prišli v velikem številu, da pokažejo in podarijo enotnost dijaške fronte proti

komunizmu. Čim se je pojavil g. prezident, ga je mladina toplo sprejela, še prav posebno, ko so ga zagledali v uniformi divizijskega generala — inspektorja Slovenskega domobranstva.

Gosp. prezidenta sta spremljala zastopnik nemških oblasti dr. Doujak in adjutant, kapetan fregate g. Kregar. Prostoro poleg g. prezidenta so zasedli predsednik dijaške protikomunistične akcije dr. Basaj in načelnika prosvetnega in informacijskega oddelka Pokrajinske uprave dr. Lovro Sušnik in dr. Ludvik Puš.

Po pozdravu je kot prvi spregovoril dijak domobranec, podnarednik Ogrin Tone.

Z nami je narod slovenski, z nami je — Bog!

Govornik je pokazal na ideal novega slovenskega dijaka, postavil je idejni program dijaški borbi proti komunizmu. Takih odločnih besed si dijaštvo želelo, zato je bil govor doležen velikega odobravaljočega navdušenja in to je bil znak, da so dijaki odločili ta program v celoti izpolniti.

Govor poročnika dr. Stanka Kocipra

Za njim je govoril poročnik dr. St. Kociper.

V svojem govoru je dr. Kociper prav posebno poudaril, da je mladina, ki je prva razumela resno nevarnost komunizma in v prvi vrsti organizirala borbo vsega naroda proti komunizmu. Opozoril je, da je prav tako kot komunistično nasilje treba razpršiti tudi vsenarodni sij okrog OF, ki še zaslepljuje slovenski živelj na Gorenjskem, Primorskem in Štajerskem. To pa zahteva največje enotnosti vsega naroda. Dalje je pokazal na ideale, ki tvorijo idejno podlago protikomunistični borbi. Poudaril je dal trditvi, da je kljub revoluciji naša naloga graditi. Dijaštvo je pokazal na odlično mesto pri tem delu — tem, da gradi in jekleni svoje značaj ter voljo, s tem, da vsak oblikuje v sebi lik etično visoko stoječega človeka, že vsak dijak gradi temelj za lepo bodočnost slovenskega naroda.

Izvajanjem govornika so dijaki zanimanjem sledili. Po govoru je domobranska godba zaigrala »Pozdrav iz Knina«.

Nato je g. Nikolaj Jeločnik recitiral svojo pesem »Beseda mladinci«. Recitacija je bila verna slika domovine in borbe naroda skozi tri leta revolucije. Po recitaciji je g. Jeločnik en izvod pesmi, ki je bil lepo vezan in opremljen z narodnimi barvami, poklonil g. prezidentu.

Govor slovenskega dijaka

Odločitev je padla. Zavedno slovensko dijaštvo se je odločilo. Komunizem sam ga je k tej odločitvi prisilil. Ali — ali! Ali s komunizmom in krvavo revolucijo, v uničenje slovenskega naroda — ali proti komunizmu v lepo bodočnost slovenskega naroda.

Odločili smo se, kratko in jasno: »Neizprosno boj proti komunizmu! Obenem pa je padla takrat tudi odločitev, kakšen bode v bodoče slovenski dijak in kakšno mesto mu bo odrejeno v bodoči zgodovini slovenskega naroda.

Polpretekla doba s svojim čaščenjem materialnih vrednot se je izživela. Neskončno povečevanje telesne sile in telesnih krasot je zastarelo. Življenjski materializem, ki so si ga komunisti postavili za svojega boga in ga skušali vsiliti vsemu našemu narodu, je naš narod pripeljal na rob propada.

Namesto materializma je zavedno slovensko dijaštvo postavilo nov ideal, nov življenjski idealizem, ki temelji na verskih in nravnih načelih ter večnih resnicah. Slovenski dijak ne odklanja ostalih vrednot, ampak jih postavlja le na pravo mesto zato, ker zna pravilno vrednotiti.

Nasproti komunistični morali, ki je strnjena v njihovem geslu: naš bog so rop, požig, umor — stoji slovensko dijaštvo s svojo krščansko moralno, ki je zgrajena na naravnih in verskih načelih. Verske vrednote kot najvišje so današnjemu dijaku vodilo v življenje. Po njih usmerja svoje miselne in delovne.

Nasproti komunističnemu družabnemu redu, ki sloni na sovraštvi, zločinih in krivicah, je postavilo zavedno slovensko dijaštvo ideale plemenitosti, pravice in ljubezni do Boga in domovine. Naši ideali niso le lepe sanje ali utvare, naši ideali so resnični ideali, ker temeljijo na veri v večne vrednote.

Slovenski dijak je zaveden Slovenec. Član tistega malega trpečnega naroda, ki ga je zločinski komunizem pahnil v brezno plamenov, ruševin, trpljenja in krvi. Člani smo tistega malega trpečnega naroda, ki je spet vstal in udaril po svojem uničevalcu — brezbožnem komunizmu! Mi ljubimo svoj narod, ne s čustvi, ne z mehkim solzavimi besedami, ampak z dejanji. Zanj hočemo delati, zanj se žrtvovati in tudi umreti!

Usoda sama kleše značaj slovenskega dijaka. Mi hočemo imeti jeklen značaj, ki se trdno drži svojih načel in zmaguje nad svojimi slabostmi.

»Sam sebi gospodovati je največje gospodstvo« kliče danes novo dijaštvo. Premagati s am sebe in vztrajati v dobrem, to je ideal novega preropenega dijaka. Tako utrjen koraka slovenski dijak po trdni poti v življenje, graditi novega človeka.

Mi danes ne živimo le individualnega življenja, ampak tudi socialno življenje. Naše misli in dejanja mora voditi zavest skupnosti, zavest odgovornosti. Osebnost korist moramo podrediti skupnim koristim in se otresti vsake sebičnosti. Avtoriteta in disciplina naj usmerjata novega slovenskega dijaka v njegovem socialnem življenju in naj ga vodita v pravilnem pojmovanju skupnosti k novim idealom.

Iz krvi svojih bratov in sestra, iz ruševin svojega porušenega domovja, vstaja v plamenih prekaljeno in v trpljenju preizkušeno, novo slovensko dijaštvo. Po treh letih protikomunistične borbe stoji danes naše dijaštvo bolj trdno in močnejše, nego kdaj koli na okopih slovenskega naroda. Proti nam komunizem ne more opraviti nič več! Niži z lažmi, niti s pestmi! Skrivnostne ideje, zavite v tenčico gesel francoske revolucije, svobode, enakosti in bratstva, nas ne mikajo več. Danes je vsemu slovenskemu narodu jasno, kaj komunizem je, kaj hoče in kaj nudi.

Iz oči v oči si stojita danes komunizem in zavedni slovenski dijak. Med njima ni več skrivnosti. Eden kot drugi je s svojim delom pokazal, kaj je in kaj premore. Eden kot drugi ve, da je to končni spopad na življenje in smrt.

Mi smo močni, organizirani in odporni. Slovensko dijaštvo stoji povsod, kamor so prodrli komunistični zločinci, stoji tam, kamor ga je postavila domovina.

Mesto slovenskega dijaka ni samo v idejni borbi s komunističnimi zapeljivci, ampak tudi s puško v roki v vrstah Slovenskega domobranstva, ki uničuje po naših tleh v neizprosno boju komunistične nasilnike. Ni kraja na slovenski zemlji, kamor ne bi stopila noga slovenskega dijaka-domobrancia v borbi z zločinskimi tolpmi in tako ni mesta v ideologiji komun. lažnih ideologov, ki ga ne bi slovenski dijak — idejni borec s stvarnimi dokazi ovrgel. Isti cilji, isti plamen, enotni nastopi, strune vseh zdravih sil slovenskega dijaštva v dijaški protikomunistični akciji in v Slo-

venskem domobranstvu ni več samo ideal, ampak je danes dejstvo. Pod ostrino naših idej, pod udarci naših kopit bo sovražnik strit in poteptan. Z enotnostjo volj in mišljenj bo naš boj učinkovit in zmagovit.

Nismo samil Z nami sodeluje v tej borbi ves slovenski narod! Naše sile so strnjene! Z zaupanjem in zvestobo bomo sledili svojemu vodniku generalu Rupniku, prvemu protikomunističnemu borcu, ki v teh časih vodi slovenski narod preko krvave gladije komunistične revolucije v mirnejše in lepše življenje. Prerajeno slovensko dijaštvo danes slavi svoje vstajenje, vstajenje iz mrtvega materializma v življenjski idealizem. Prerajeno slovensko dijaštvo slavi danes zmago nad samim seboj. Ni nas strah, ko stopamo v življenje, saj imamo prava načela in resnične ideale. Med seboj nas veže domovinska ljubezen, vežejo nas isti cilji in iste ideje. Izbrisali bomo iz narodnega obličja komunizem in njegove zločine in slovenskemu narodu bomo dali novega človeka — dobrega, poštenega in vernega!

G. prezident slovenskim dijakom

Končno je dijakom spregovoril že g. prezident div. general Leon Rupnik, ki so ga zborovalci pozdravili z velikim veseljem. G. prezident je izjavil:

Draga moja mladina!

Če bo naš narod po desetih, dvajsetih ali petdesetih letih govoril in pisal o časih, v katerih živimo, delamo in se borimo, boste lahko s ponosom rekli, da ste tudi vi bili pri tem udeleženi, da ste že kot mladina izpolnili svojo dolžnost do Boga, naroda in domovine, da so se mnogi vaši starejši tovariši z orožjem, mlajši z delom, najmlajši pa s svojim zadržanjem borili in dali tudi svoje mlado življenje, da bi ohranili svoje slovensko domovino in Evropo pred židovsko kugo boljševizma in sodelovali pri ustvarjanju nove, narode osrečujoče, boljše, Bogu dopadljivejšje, pravičnejše in mirne dobe.

Vas, draga moja mladina, je Previdnost izbrala, da vas v tem najtežjem času našega naroda oblikuje, jekleni, utrjuje in usposablja za obnovo naše razdejane domovine, za novi red med našim narodom in s tem za sodelovanje pri gradnji nove Evrope.

Prav tako, kot ne bo našemu narodu nič darovanega, ne bo tudi vam nič padlo iz neba. Če hočete svojemu narodu in s tem sami sebi izvojevati zmago, če hočete ustvariti novo dobo, morate pač pridno delati in se boriti, svoj in narodov značaj obdelovati in očistiti vseh zabloh, napak in grehov preteklosti, da bodo naš duh in naša srca zopet neločljivo zakoreninjena v našem narodu in naši domovini, iz če-

sar naj raste in uspeva naše močno slovenstvo — nam v ponos, našemu narodu pa v družini evropskih narodov v ugled.

Vaše današnje zborovanje naj vedno opozarja na vaše dolžnosti in močne, podzgovorne besede mladih predgovornikov si neizbrisljivo zapišite v srca in spomin kot vodilo za izpolnjevanje svojih narodnih in človeških dolžnosti.

Slovenske, prav posebej pa nemške oblasti delajo, kar največ morejo, da bi vam omogočile in olajšale delo, ki vam ga je predpisala usoda, da bi si ustvarili svoje mlado kraljestvo, kateremu naj ob podpori doma in šol po duhu in telesu zdravi rastete, d boste kot mladi moške dorastli svojim velikim nalogam na vseh področjih uspešnega dela in zmagovitega boja za čast božjo, blaginjo naroda in bla goslov domovine, kar boste delali kot nosilci naše srečnejše bodočnosti, t je, kot pravo, zvesto, vestno in hrabro — mlado Slovensko domobranstvo.

Navzoči so prezidentovim besedam navdušeno pritrdjevali. Po govoru gosp. prezidenta je godba Slovenskega domobranstva zaigrala slovensko narodno himno, nato pa je vsa dvorana od spremetvu godbe zapela: Hej Slovenci! Zborovanje je bil mogočen uvod v borbo proti komunizmu v novem školskem letu. Takaj se je začel pohod mladih borcev. Narod, ki ima idejno tako prečiščeno in odločno mladino kot je slovenska dijaška mladina, n more in ne bo umrl.

Gospodarstvo

Svedski obrok mesa je bil znižan tedensko od 420 na 400 gramov.

Zelenjava v gorskih krajih. V Nemčiji delajo že dalj časa poskuse z gojitvijo zelenjave v gorskih krajih. Ti poskusi so v alpskih krajih privedli že do dobrih rezultatov. Da so bili ti rezultati doseženi, je bilo treba najprej delati znanstvene poskuse, katere vrste zelenjave najbolje uspevajo v gorskih krajih. V višjih legah je namreč poletje tako kratko, da je treba gojiti predvsem vrste, ki so odporne proti mrazu. V ta namen so zelo dobro prišle razne vrste zelja in ohrovt. Poskusi so dali naslednje uspehe: pri izpadu največ 10 do 15% so bile dosežene tudi po dolgotrajnih zimah med 1941 in 1944 izredno zgodnje letine in sicer brez presaditve in steklenih dvoran. Posejana je bila zelenjava avgusta na vrtnarske grede, nato so bile sadike presajene na razdaljo 6 cm, ko so bile dovolj močne, so bile presajene oktobra in novembra na oni kraj, kjer so pričakovali letino. Tudi presaditev v decembru na kraje, kjer ni bilo snega, je dala dobre rezultate. Rastline so kljubovale najhujši zimi. Sedaj se nadaljujejo poskusi do 1.200 m višine. Vse to dokazuje, da je gojitev zelenjave mogoča tudi visoko v gorah. Zaradi tega sedaj pospešujejo zelenjadarstvo tudi v gorskih krajih.

Relacija funt—dolar. »Neumno funt-dolarsko relacijo« imenujejo tukaj-

šnji krogi angleško kurzno razmerje med funtom šterlingom in dolarjem na črni borzi v Parizu. Če je tamkaj položaj tak, da se tamkaj plača za dolar 25 frankov, za funt šterling pa 67 frankov, potem bi to pomenilo, da je funt šterling 2,68 dolerja, kakor trdijo ameriški poročevalski dopisniki iz Pariza.

Povojna brezposelnost v Angliji. Povratek dobe brezposelnosti na Angleškem po vojni je napovedal angleški delovni minister Bevin v sredo v Spodnji zbornici, kakor to poročajo iz Londona. Za njegove želje in nade, da bo ta brezposelnost nastopila le »začasno«, ni mogel Bevin navesti nikakih verjetnih in možnih dokazov.

Bankrot sardinskih železnic. Finančni položaj sardinskih železnic se je po neki vesti iz Rima zelo poslabšal, tako da železnice ne izplačujejo več plač in mezd ter so pred bankrotom.

Reforma gospodarskih svetov v Bononiji Italiji. Od Bononijeje vlade izdan odlok o razpustu pokrajinskih gospodarskih svetov v južni Italiji ter sprememba le-teh v industrijske in trgovske zbornice predfašističnega obdobja komentirajo v berlinskih krogih tako, da se s tem ne bo prav nič spremenilo. Vendar pa bo delo in naloga teh novih ustanov ostala ista ko v fašistični Italiji.

Sport

Hermozancem se ni posrečilo revanžirati se za poraz v Celovcu

Teško pričakovana revanšna tekma med KAC-Rapidom in Hermesom se je v nedeljo odigrala v prisotnosti 5000 gledalcev na Hermosovem stadionu v Šiški. Tekmo je posetil tudi g. prezident div. general Leon Rupnik, Nemškega beraterja pri Pokrajinski upravi je zastopal g. Vrhouz, vodja propagandnega urada.

Po pozdravu igralcev je vojaška godba zaigrala nemško državno himno in nato slovensko. Med igranjem so dvignili tudi nemško in slovensko trobojnico. Takoj za tem je generalni tajnik mestne občine g. Jančič pozdravil vse navzoče. Igralcem pa je želel veliko uspeha. Za njim je spregovoril član vodstva nemške propagande g. Vrhouz. Nato sta izrazke pozdravila še zastopnika obeh nastopajočih klubov.

KAC-Rapid : Hermes 4 : 3

Oba kluba sta nastopila v nekoliko spremenjeni postavi, kot sta bili objavljeni v časopisih. Hermes je v prvem polčasu nastopil s branilcem Antoničem in napadalcem Bertonelem, dočim sta v drugem polčasu mesto gornjih nastopila Aljančič II. in Rogel.

Podali bomo le kratek potek igre. Takoj v začetku je bila igra odprta. Oba vratarja sta lahko pokazala svoje znanje. Toda, prvi je kapituliral v 10. minuti Oblak, ko je napadalec gostov zabil lep gol. Hermes takoj odgovori s protinapadi, vendar napad igra raztrgano. V 20. minuti prodre Hermes pred gol, toda prvi udarec zadene prečko, drugi pa Hermesovega napadaleca. Zogo odbije nato v polje branilca. Takoj nato zopet prodor Hermesovega desnega krila. Toda zogo ulame vratar. V 32. minuti zopet preteče desno krilo (Smolej) svojoega nasprotnika, poda lepo pred gol in Brodnik izenači 1:1. Hermes nadaljuje svoj pritisk na vrata gostov in le dobri obrambi se posreči preprečiti gol. Napad domačih je postal nekaj lepših žog proti vratom, toda nekaj jih je postalo plen dobrega vratarja, nekaj jih je pa udarilo v prečko. V 43. minuti je Smolej lepo prenesel zogo v levo polovico igrališča. Tu jo je dobil Bertonecel, jo podal Haclerju in ta lepo v gol. Domači so vodili z 2:1.

V drugem polčasu so gostje pritisnili. Izenačili so v 11. minuti po krasnem prodoru desnega krila. Hermozanci igralo brez povezanosti, vendar se zopet znajdejo in oblegajo Rapidova vrata. V tem času je ostal neizkoriščen prosti strel iz 16 m, zogo je namreč dobil tik pred golom Hacler, to-

da jo je poslal v prečko, od tod nazaj k niemu in proti голу. Tam pa je že stal vratar, ki jo je poslal v aut. V 23. minuti vratar Badipa — Kovarič brani krasen strel in tanje odobravanje med gledalci, zlasti med nemškimi vojaki, ki so krepko navijali za tovariše iz Celovca. Takoj nato je dobilo zogo levo krilo gostov — Nemeta. Iz primerne razdalje je streljal in zogo je v levem gornjem kotu ušla v gol — 3:2. Hermes odgovori s protinapadom. Šibenik v spopadu odvzame zogo in jo pošlje Haclerju, ta preigra branilca in zogo je obhitela v vratih — 3:3. Igra postaja naporna in razgibana, Hermes je v premoči, toda strel proti голу postajajo plen vratarja. Gostje so pritisnili. Nekaj solo akcij ni imelo uspeha. Zmagovalni gol je padel v 38. minuti. Iz prostega strela proti Hermesu odbita visoka zoga je prišla pred golom Hermesu pod nogo enega izmed gostov in ta jo je neženirano streljal v gol — 4:3. Hermozanci so sicer še dvakrat rosno ogrožili vrata gostov, toda obramba je bila na mestu.

Gostje so pokazali lepo povezano igro. Zlasti je ugajala obramba, pri njej branilec Mayer in vratar Kovarič. Velik delež na zmagi ima tudi srednji krilec, ki je lepo vplovil skoraj vsako žogo, ki je bila namenjena proti njegovim vratom. Napad je opravil svojo nalogo dobro, zlasti Belak na levem krilu, dočim krilci večkrat niso bili kos krilom domačih.

Hermosova igra je bila raztrgana. Ni bilo povezanosti med krilci in napadom. V drugem polčasu sta bili krilci premalo zaposleni, zato tudi ni bilo pričakovane uspeha. Na mestu pa je bila obramba, zlasti branilec Aljančič, ki je rešil marsikatero kritično situacijo. Krilci so svojo nalogo sicer še dobro opravili, le da so večkrat zogo preveč zadrževali. Napad ni bil homogen, zato se tudi ni mogel uveljaviti. Ta tekma je torej jasen dokaz, da se dobrega možna ne sestavi tako, da se pobere iz drugega možna nekaj dobrih igralcev in je stvar s tem opravljena. Krilska vrata in napad morata biti navajena na skupno igro, ne pa tako kot smo to v nedeljo videli.

Dopoldanske tekme: Juniorji: Zabjak : Istok 2:1. Korotan : Ljubljana 0:0.

Predtekma popoldne: Mladika (Jun.) : Hermes (Jun.) 5:0.

Rezultate mladinskih tekem prejšnje nedelje bomo obenem s tabelo objavili prihodnja.

Misijonske šmarnice

Gregorij Mali: Blagrovani me bodo vsi rodovi. Misijonske šmarnice. Duhovniška misijonska zveza. Knjiga XIII. Ljubljana 1944.

Zupnika Gregorija Malija Misijonske šmarnice pomenijo izpolnitev želje rajnega vseučiliškega profesorja dr. Lamberta Ehrlicha, da bi Slovenci dobili poleg drugih tudi šmarnice o misijonih, in je sam obenem s svojimi visokošolci zbiral marijanske zglede. Toda sredi tega dela mu je zločinska roka prestrigla nit življenja. Zato je sedaj Mali prevzel nalogo, da izpolni željo vnetega delavca za misijone med nami.

Misijonske šmarnice pomenijo pri nas marsikatero novost. Vsi zgledi so seveda vzeti iz misijonih krajev in ob njihovih primerih ni navezan samo navaden moralni zgled, kar je za šmarnično knjigo v navadi, marveč nam ti primeri že sami po sebi nudijo vse polno zanimivosti in poučnih stvari o ljudeh in krajih, šegah in navadah iz krajev, od koder je vzet zgled, navezan na versko življenje po misijonih. Knjiga se potemtakem bolj nagiba na miselno in znanstveno poučno stran, manj pa na čustveno, a je kljub temu vsa polna navdušenega spodbujanja za katoliške vernike v naših

kraji. Smarnice nas bodo določile seznanile z verskim življenjem po katoliških misijonih v Indiji in na Kubijskem, deloma tudi v Afriki in Meksiku. S svojimi spodbudami k lepemu življenju se avtor ponajveč obrača do naše slovenske mladine, da bi jo otvaroval pred sodobnimi nevarnostmi. In vse to je spregovoril Mali s topli in ljubečo besedo, a vendar nikjer ne naletimo na pretiran govorniški patos, ki tolikokrat izzveni v prazno.

Novost misijonskih šmarnic je tudi v tem, da so notranje drugače urejene, kot smo navajeni pri verskem borivu v mesecu maju: doslej smo zrom slišali zgled na koncu govora, tu kaj pa je postavljen na začetek in s potem govornik med vsem govornim naslanja nanj. Tudi to je malce nepravilno, da je ta knjiga izšla namestitik pred majem, v septembru, tedaj povsem izven svojega navadnega roka šmarnic. Menda pač zaradi tega ker niso mišljene te šmarnice kot obvezne za določeni mesec maj, marveč so bodo lahko brale kjer koli in kateri koli maj. Zmerom bodo dobrodošle, posebno na deželi, zaradi preste, a tople besede; povsod. Kje se bodo brale, bodo gotovo zmogly vzbuditi zanimanje za katoliške misijone. In prav to je glavni namen te šmarnic. Knjiga je izšla broširana z ceno 20 lir.

ZADNJA KNJIGA I. LETNIKA »SVETA«

„TAJNE NARAVE“

ki jo je napisal prof. dr. Mihelčič je imenitna, silno poučna, bralca vleče od strani do strani vedno bolj. Knjiga bo gotovo navdušila slehernika, saj je vsebinsko in slikovno zelo bogata.

NAROČITE SE NA SVETOVNO KNJIZNO ZBIRKO! POSTANITE SVETOVNAROČNIK! — IZOBRAZUJTE SE IN BERITE »SVETOVE« KNJIGE!

Nadomestki za premog in drva

Mali ljudje, ki si v svoji skromnosti žele malo zimo, so se že od poletnih mesecev naprej začeli počasi preskrbovati s kurjavo in lo z velikimi težavami in naporu. Po gozdnih predelih na Golovcu in Rožniku nabirajo suhljad. Gorzovi so do dobra očiščeni. Domov nosijo najrazličnejše veje, drobnarijo in štore. Seveda so se ljudje začeli ozirati tudi po raznih nadomestkih, ki naj bi odlegli za premog in drva. Kje naj reven človek dobi kak primeren nadomestek?

Na barjanski ravnini lahko človek opazi, da so si nekateri male kmetije in kočarji že preskrbeli nekaj nadomestne kurjave. Okoli hiše stoji že skladovnice barjanske šote, ki je bila pred 40 in več leti še kaj uvaževano kurivo tudi v Ljubljani, kajti šoto so kupovali revnejši prebivalci Ljubljane ter ž njo kurili peči. Barjani so takrat vozili v Ljubljano cele vozove narezane in posušene šote. Komad v obliki kvadrata je bil po 2 krajcarja. Pred 70 in več leti so s šoto kurili celo razne kotle pri strojih. Š šoto so n. pr. kurili kotle pri strojih v curkarni na Poljanskem nasipu. Š šoto so zakurili tudi stroji lokomotive, ki je vo-

zila iz Ljubljane proti Trstu čez Barje. Sedaj kopijejo šoto še prav na redkih krajih Barja, tako okoli Plešivice, občina Brezovica, in okoli Grmeza v južnem predelu Barja. Letos so ljudje narezali precej šote.

Je še kak drug nadomestek za premog in drva? Da. Revni ljudje so prišli na misel, da so začeli pridno nabirati po golovških in rožniških gozdovih jezičce plemenitega kostanja. Na Golovcu človek lahko sreča stare žentice, ki nabirajo jezičce. Ko jih povpraša, čemu jim bodo, ti odgovarjajo, da si jezičce nabirajo za kurjavo. Doma jih posuše in potem z njimi kurijo, da si skuhaio skromno kosilico. Bosopeti dečki so navadno jeseni nabirali divji kostanj, da so ga prodajali trgovcem za deželnimi pridelki. Letos nabirajo ta kostanj tudi starejši ljudje. Ne zato, da bi ga prodajali trgovcem, marveč da ga shranijo doma v drvarnicah, ga posuše, da bodo potem z njim v hudi zimi kurili. Nekateri že sedaj kurijo peči z divjim kostanjem. Pravijo, da daje divji kostanj mnogo gorkote ali po učeno rečeno »kalorije«. Vendar pa kostanj pri tem včasih zelo poka. Taki so letos nadomestki za premog in drva!

Zakaj naj bi se oni sveta bal, ki ga Bog varuje sredi sveta? (Ciprijan.)

Koledar
Torek, 17. vinetoka: Marjeta Alakok, devojca; Florencija, škof; Anželica, mučenec.
Lunina sprememba: mlač ob 6.35; Herschel napoveduje sprememljivo vreme.
Sreda, 18. vinetoka: Luča, evangelist; Trifonija, sveta žena; Eklepijad, škof in mučenec; Just, mučenec.

Dramsko gledališče
»Matilek so šeni«. Red D. Ob 18.

Operno gledališče
»Manons. Red Premierski. Ob 18.

Kino Matica
»Premiera« ob 16 in 19.

Kino Union
»Pred sodnim dnem« ob 16 in 19.15.

Kino Sloga
»Če moč gospodarje« ob 16 in 19.

Lekarniška služba
Nočno službo imajo lekarni: mr. Loualek, Resljova cesta 1; mr. Bahovec, Kongresni trg 12, in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Dobrim srcem!

Škofijska dobrodelna pisarna naproša vse, ki imajo kakršni koli staro uporabno blago, ostanke blaga, klobuke in podobno, da poklonijo za izdelavo copat za begunce in izgnance. Obenem prosimo, da se javijo oni, ki bi prevzeli izdelavo teh copat proti plačilu. Pisarna kupuje tudi stare dobro ohranjene devjile in obleko. Prijaviti na: Miklošičeva c. 7-1.

Knjižna tombola Zimske pomoči

43, 85, 60, 49, 40, 65

so številke potrebne za trojke.

Kdor jih ima v isti vodoravni vrsti, je zadel trojko. Če pa ima le dve od teh in eno od dvojke je tudi zadel trojko.

Kdor je zadel trojko dobi: Jurčić: Cvet in sad. Gregorič: Ojliki. Šali: Spev rodni zemlji. Slapšak: En starček je živel in 200 lir.

Poleg gornjih številki sta bili doslej objavljeni številki za dvojke: 2 — 70.

Tablice so vam še vedno na razpolago v tombolskem lokalni v Gradišču 4.

Brabne novice

Maša zadušnica v spomin na Mlakar Ludvika dipl. strojnega tehnika, kontrolorja drž. železnice bo ob obletnici njegove smrti v cerkvi sv. Petra v sredo 18. t. m. ob 7.

Danca, dne 17. oktobra bo ob 7 zjutraj v stolni cerkvi sv. Nikolaja slovena obletnica z liboro za pok. Matevžem Hribarjem iz Bloške police, obš. Stari trg Prijatelje in znanca iskreno vabimo, da se udeležijo službe božje in molijo za pokoj rajnega.

Josenska pastoralna konferenca za duhovnično dekanijo ljubljanske okolice bo v sredo 25. t. m. ob 19 v škofijski računski pisarni.

Zahvala, Lepo se zahvaljujem vsem, ki ste našo mamno spremili k počitku in ji izkazali poslednje spoštovanje. Vsem Bog plačaj! — P. Kallist Langerhole.

Vabljeni ste, da si ogledate razstavo slikarja Susteršiča v »Galeriji Oberanel«, Gosposvetska cesta 2. Razstavljeno je šest stidriosest slik, pokrajinskih motivov s Fuzin.

Dijaki INSTRUKCIJE — Novi trg 5, Informacije od 8—10 in od 15—17. Gramofonske plošče rabljene (slovenske narodne pesmi in druge). Kupuje stalno po najvišji ceni trvdka EVEREST, Prešernova ulica 44.

Kmečka kultura je aktualna knjižica. To so sodobna razmišljanja slovenskega človeka o njenih vrednotah. Knjigo je napisal univ. prof. dr. Fr. Stele. Založila jo je Mohorjeva družba.

Gospoda katehete ljubljanskih ljudskih in mešanskih čet vabi k letni konferenci, ki bo prihodnje sredo, 18. oktobra t. l., ob 16 v katehetskoi sobi — nadzornik za verouk.

Dijake inje višjih razredov srednjih ali strokovnih šol, ki letos ne obiskujejo rednega pouka, lahko vstopijo v Višji trgovski tečaj kot redni slušatelji ali kot izredni za posamezne predmete. — Informacije: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

Učilec ste strojepljal Novi ano, dvo, in trimesečni tečaj pričenjajo 17. in 18. oktobra. Znanje strojepljanja vsakomur koristno in potrebno. Pouk dopoldne, popoldne ali zvečer po želji. Prospekti: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

Naknadno vpisovanje v Enoletni trgovski tečaj s pravico javnosti in Višji trgovski tečaj še tekoči teden. Informacije, prospekti: Trgovsko učilišče »Christofov učni zavod«, Domobranska 15.

Šte živčni, zares nevzorni! Mi vam živce pomirimo in urdimo.

Šte morda slabokrvni! Krj se da pomoziti, pa vas še nič stalo ne bo!

Vse dijake in dijakinje opozarjamo, da so vrši vpisovanje v korepitolirji in instruktije vseh predmetov za vse razrede že do 23. oktobra. Specialne instruktije, Kongresni trg 2-II.

Veletni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu. Kongresni trg 2-II, prične s poukom ta teden (knjižgovodstvo, korespondenca, računstvo, stonografija, jezik itd.). Izbra predmetov po želji. Vpisovanje še ta teden, tudi zvečer. — Ravnanstvo.

V Ljubljani umrl ob 6. oktobra do 12. oktobra 1944. Knava Ivan, 20let, kurjač drž. žel. Vilharju ul. 3, Blagajne Sarvo-Janes, 25 let, akademik, Celjska ul. 13, Stelblaj Karol, 72 let, vrtnar, Japljeva ul. 2, Cirk Neža, 76 let, delavka, Japljeva ul. 2, Arhar Marija, 68 let, vpoekajenka tobakne tovarne, Vidovdanska c. 9, Oven Nada, rojena Kovar, 74 let, delavka, Japljeva ul. 2, Zalar teta, roj. Potočnik, 81 let, soproga pekovskega mojstra, Trnovska ul. 19, Solan Anton, 2 leti, sin viš. rač. insp. Pokr, uprave, Poruškova 21, Jager Marija, rojena Primc, 80 let, vdova litarja, Japljeva ul. 2, Surožič Marija, rojena Seme, 60 let, zasebnica, Mostni trg 7, Leskovic Adolf, 55 let, pekovski mojster, Opekarska c. 8. — V ljubljanski bolnišnici umrl: Krohne Viktorija, 60 let, šivilja, Reber 17, Mihelid Janes, 62 let, poljski delavec, Zg. Kapej 40 — Polje, Bove Janos, 45 let, sin hitarice, Loka pri Zuzmu 75, Popič Jožef, 54 let, posestnik, Grabrovec 59, Zdežar Frano, 2 leti, sin delavca, Podsmrka 29 — Dobrova, dr. Meršič Ivan, 58 let, žel. uradnik, Jegličeva 1, Langerhole Lucija, 66 let, zasebnica, Galjevska 204, Vuk Ivan, 84 let, sin kasacijskega sodnika in p. Cesta Viktorija Emanuela 15, Martič Ivan, 23 let, Zaton.

Dogodki in novice današnjega dne

NOVI GROBOVI

Franc Kunaver. V Ljubljani je v Bogu zaspal svetnik drž. železnice v pok. gospod Franc Kunaver. Blagega očeta bomo pospremili na zadnji poti v torek ob štirih popoldne iz kapele sv. Nikolaja na Zalah. — Naj rajni počiva v miru, vsem njegovim dragim naše iskreno sožalje!

ZGODOVINSKI PABERKI

1801 leta se je rodil v Petrovaradinu Josip Jelačić, hrvatski ban. Napravil je vojno akademijo v Teresianumu. L. 1851. je bil že kapetan granarskega polka v Ogulinu in postal kmalu komandant prvega banskega polka. V revolucijskem letu 1848 je postal koncem marca ban. Izdal je ukaz na vse županije, da imajo izvrševati samo njegove odredbe in je tako pretrgal vse vezi z Ogrsko. Sklical je zopet sabor in tu ga je sremski patriarh Josip Rajčič ustoličil za bana. Med tem časom so se Ogrji pripravljali na vojsko. Jelačić jih je prehitel in pri Vaprdinu prekorajil Dravo ter proglasil Medžurđe za sestavni del Hrvatske. Pradiral je proti Budimu. Premagal je ogrsko vojsko pri Pakozdu in se obrnil nato na pomoč Dunaju proti revolucionarjem. Skupno z Windischgrätzom sta pokorila Dunaj. Po Novem letu 1849 je odločilno premagal »Görgey-a« pri Teteny-u in vkorakal v Budim, kamor so kmalu prišli tudi Rusi, ki so pomagali cesarju krotiti Ogrje. Po pomirjenju Ogrrov pa so dobili Hrvati isto plačilo kot oni: absolutizem.

1815 leta je bil Napoleon v trodnevni bitki, ki se je začela na ta dan, pri Leipzigu popolnoma premagan.

1818 leta se je v Javorjah v Poljanski dolini rodil Luka Jeran, nabožni pesnik in pisatelj. Solal se je v Škofiji Luki, gimnazijo je delal v Karlovcu in Ljubljani, kjer je končal tudi licej in bogoslovje. Kaplanoval je v Poljanah, Horjulu in Sv. Petru v Ljubljani. Leta 1882 je postal kanonik. Umrl je 27. aprila 1896.

V prvi dobi je pisal pesmi svetne vsebine in razne prigodnice. Po končanem bogoslovju pa je objavil samo nabožne pesmi, ki so polne globoke ljubezni do Boga in spoštovanja do Cerkve. Napisal in izdal je številne nabožne knjige, ki so doživele po več izdaj. Bil je sotrudnik »Novice«, pomagal je Bleiweis-u tudi pri urejevanju in »Slovenskega cerkvenega časopisa«. Ko se je ta prekrstil v »Zgodino Danic«, je bil njen urednik od leta 1856 do smrti. Njegov vpliv in kritika dostikrat nista ugodno vplivala na razvoj slovenske književnosti. Zavrčal in obsojal je Prešernovo ljubavno pozivjo, hvatil je Koseskega. Bil pa je srčno zelo dober in velik dobrotnik dijaštva.

17. vinetoka

1448. leta se je začela tridnevna bitka na Kosovem polju med ogrsko vojsko, ki jo je vodil Ivan Hunjady in Turki. Po porazu pri Varni, kjer je padel v boju tudi ogrski kralj Vladislav Jagelović, je Hunjady neprestano mislil na novo vojno proti Turkom. Zbral je nezadostno vojsko in prekorajil pri Beogradu Donavo in klical na boj proti nevernikom tudi Srbe, ki se pa niso odzvali. Despot Jurij Branković je celo prepovedal prehod po svojem ozemlju. Kakor sovražna sila se je potikala vojska proti jugu in zadelala na Kosovem polju na Turke. V tridnevni bitki so bili Ogrji kljub junaški in drovratni obrambi popolnoma poraženi. Hunjadyja je na povratku ujel despot Branković in ga izpustil šele po odkupnini in obljubil, da bo povrnil napravljenjo škodo.

1797. leta je sklenjen mir v Campo Formio. Po umoru francoskega kralja, so se Avstrijci priključili v boju proti Franciji še druge evropske države v t. zv. koalicijski vojni. Francozi so bili dosegli ob Renu znatne uspehe, ki so jih še povečali, ko sta se sprli zaradi delitve Poljske Avstrija in Prusija. Zadnja je sklenila s Francozi celo separatni mir in Avstrija je morala skoraj osamljena nadaljevati boj s tremi armadami, ki jih je poslal direktorij proti njej. Zaradi porazov, ki jih je zadala južna armada pod poveljstvom Napoleona v Italiji, je moral skleniti cesar mir v Campo Formio. Avstrija je izgubila Belgijo in Lombardijo, dobila pa je ozemlje beneške republike, ki je s tem prenehala.

1901. leta je umrl v Ljubljani Jakob Alešovec, časnikar in ljudski pisatelj. Rodil se je v Skaručni 24. julija 1842. Ljudsko šolo je obiskoval v Kamniku in je napravil šest razredov gimnazije v Ljubljani. L. 1864 je šel k Vilharju za domačega učitelja, čez dve leti h grofu Lauthierju v Vipavo urejevat knjižnico. Od l. 1867 je bival stalno v Ljubljani. V svoji prvi dobi je pisal v nemškem jeziku, po prihodu k Vilharju pa samo v slovensčini. Bil je ljudski pisatelj, svoja številna dela je pisal preprosto ter z veliko hudomušnostjo in šegavostjo. Še danes ima spis »Kako sem se jaz likal veliko vrednost. Glavno njegovo časnikarsko podjetje je bil humoristično-satirični list »Brenčel«, ki je v presledkih izhajal od 1869—1885. V njem je zlasti prijel Dežmana in njegove politične somišljenike. V boju med mladimi in stariji je bil na strani Bleiweis-a.

Vsakanja Ljubljana po kronistovih zapiskih

Kuhano in posneto mleko

Pred posebnim sodiščem za javno varnost je v soboto pred sodnika stopil krepak posestnik France s Posavja, ki daje dnevno 3 litre mleka Prevodu. Sodnik mu pove, da je bil prijavljen zaradi kuhanega in posnetega mleka. France: hanega in posnetega mleka. France: »Dobro. Stvar je taka. Svoje žive dni nisem imel opravka z mlekom. Mleko ima čez žena.« Prišla je žena Ana, ki je odločno oporekala, da bi bila dajala Prevodu kuhano in posneto mleko. Sodnik: »Tako pravijo inženirji higijenskega zavoda!« Žena Ana: »Kaj inženirji? Saj je molzi ne znanjo, pa bi mleko poznali.« Zaradi kuhanega in posnetega mleka je bila nato izrečena denarna kazen 150 lir.

Zaradi mesa 840 lir kazni

Vinko, gostilničar v vzhodnem delu mesta — ne oni Vinko, ki je v vino prilival vodo — je bil obložen, da je skrivljal meso, ki so ga našli kontrolni organi v njegovi kleti pod sodnje. Bilo je tam 10 kg mesa. Ta gostilničar Vinko se je izmotaval na vse načine, da meso ni bilo njegovo, da so ga dali shraniti neki drugi ljudje, ki so rekli, da pridejo prihodnji dan na gostijo. Tožil je Vinko tudi: »Nema vina, nema mesa.« Zaradi skrivanja mesa je bil Vinko obsojen na 840 lir denarne kazni ali na 14 dni zapore.

Nekatero posestne spremembe

Bricelj Antonija, stavbenikova vdova v Ljubljani, je prodala inž. Ivanu Bartlu, direktorju mestne elektrarne v Ljubljani, zemljiško parcelo št. 110/4 njiva k. o. Poljanskemu predmestje v izmeri 559 m² za 75.465 lir. — Stare Radovan, posestnik in trgovec v Ljubljani, Petrarčova ulica št. 20, je prodal Jera su Egidiju, trgovcu v Ljubljani, C. M. cesta št. 152, zemljiški parceli št. 344/12 in 344/18 njivi, k. o. Peterskega predmestje I. del v skupni izmeri 460 m² ter kočček parcele št. 347/4 iste k. o. za 280.500 lir. — Škerlj Franc, posestnik in kurjač v Ljubljani, Apihova ulica št. 19, je prodal Franu Bregraju, trgovcu v Ljubljani, C. M. cesta št. 51 a in soprogi Frančiški Bregrajevi nepremičnino vlož. št. 365 k. o. Kapucinsko predmestje (hiša št. 19 v Apihovi ulici in vrti) za 348.000 lir.

Ali ste se že prijavili

za naročnika četrtega letnika »SLOVENEVE KNJIŽNICE«? Povabilo ste gotovo sprejeli. Pomislite, da je knjiga v teh časih tisto, kar nas za nekaj ur iztrga iz objema mračnih misli in nas povede v svet, ki ga sanjamo v svojih mislih in si ga želimo.

Knjige četrtega letnika Sloveneve knjižnice so zelo izbrane. Bralcem bomo postregli z deli iz svetovne književnosti. Postanite naročnik Sloveneve knjižnice in ustvarjajte si na ta način svojo lasino družinsko knjižnico.

KULTURNI OBZORNIK

Božena Nemcova »Babica«

Po pravljicah Božene Nemcove je sedaj »Sloveneve knjižnice« poklonila svojim naročnikom kot dar ob koncu leta njeno najpriljubljenejšo knjigo »Babica« v prevodu dr. J. Glonarja. Te slike iz življenja na kmetih, kakor pravi podnaslov, so zdaj izšle že v tretji izdaji v slovenskem prevodu, ki je bil — verjetno sploh prvi prevod iz češčine v tuje jezike, v katerih se je razširila po vsem svetu, kajti po pravici spada ta knjiga »med najbolj razširjene češke knjige sploh«. Prvi slovenski prevod je še istega leta, ko je »Babica« izšla, t. j. leta 1855 priredil France Cegnar, ponatisnil pa ga je leta 1884 Kraječ. Tega smo brali mi v svojih mladih letih, v zadnjem času pa je ta knjiga popolnoma pošla ter se tudi v knjižnicah porazgubila. Zato in pa ker je bil prevod po devetdesetih letih gotovo že zelo zastarel, je bil gotovo potreben že zdavnaj nov. Kot mi je znano, je »Babico« z veliko skrbnostjo prevel neki profesor v Celju tik pred sedanjo vojno, pa mu je rokopolis v zmedeni dni propal. Zato ga je za »Slovenvevo knjižnico«, v kateri se je ta pisateljica s svojimi pravljicami tako priljubila, prevel nanovo dr. J. Glonar. Založba pa je ga okrasila s številnimi slikami, vzetiimi iz čeških krasotnih izdaj, ponajveč iz časa secesionističnega risanja, ter je prevod določila

got nagradno knjigo obenem z izvorno Jalenovo povestjo »Cvetkova Cilka«.

Nekako natanko pred 100 leti (v letih 1841—42) se je začela v češki pisateljici nabirati snov za opis svoje mladosti, v kateri bi imeli glavno besedo spomini na babico, tisto babico, ki jo je iz tujega okolja (pisateljica je bila dete zakona med Čehinjo in Nemcem) pripeljala v češko narodno prebujensko sfero. In potem je vsa štirideseta leta mislila na to povest ter počasi zbiral gradivo. Napisala pa jo je šele leta 1855 v času svoje največje bede in revščine: ko so ji močar, ki je služil na Slovaškem kot finančar, odpustili iz političnih razlogov iz službe brez pravice na penzijo in ji je najdražji otrok — sin Hynek — umiral v Pragi. Trinidesetletna se je tedaj znašla v Pragi še z dvema otrokoma brez denarja in v največjem obupu. V tolažbo srca pa je pisala to sončno in optimistično povest, ki pa jo je mogla tiskati šele dve leti pozneje in ki ji je prinesla svetovno slavo, začeniši s — slovenskim Cegnarjevim prevodom. Več prevodov kot »Babica« so v češki književnosti doživela v novejšem času samo Čapkova dela.

Če danes beremo to povest, ki stoji na začetku češkega pripovedništva skoraj tako nekako kot pri nas Levstik z Martinom Krpanom kot pro-

gram in prvo klasično pripovedno delo romantičnega realizma, se nam zdi sicer nekoliko dolgočasna, kajti danes nismo več vajeni tako mirnega opisnega pripovedovanja romantičnih zgodb in običajev, kakor jih vsebujejo te slike iz kmečkega življenja. Toda čutimo pa v teh prišrnih opisih starega idiličnega razmerja med gradom in kmetom toliko življenja, toplote in ljubezni do bližnjega, da nas povest še danes po devetdesetih letih ogreje tako s čudovito plemenitostjo nastopajočih oseb, zlasti babice, ter slikovitostjo domačih običajev, ki so nam danes zopet dragi in oživljanja vredni.

Božena Nemcova je zamislila svoje slike iz kmečkega življenja kot povdobo stare babice v krogu vnukov in vnukinj, izmed katerih bralec takoj spozna v Barici pisateljice avtobiografske poteze. Iz pisateljicega življenjepisa, ki ga je prevajalec dodal v uvodu, je razvidno, da je bil njen oče Pankl sluga pri grofu Schulenbergu ter je s to plemenitasto družino bival deloma na Dunaju, deloma na Češkem. Tako tudi glavna rodbina Proškovih živi na Češkem, dočim oče kot član knežinjinega uslužbenstva živi na Dunaju. Otroci so tako prepučeni materi in babici, ki se je priselila k njim. S prihodom babice k Proškovim se začnejo ti opisi, ki v prvih desetih poglavjih obsegajo življenje na vasi v zvezi z »dvorom« ter tako podajajo sliko življenja na kmetih: opis babičinega dneva, obiski pri mlinarjevih in gozdarjevih, nedeljske

maše, celo vrsto postov, romanje, obisk pri kneginji itd. Tu je babica v krogu svojih in sosednih otrok ter v okolju vse vasi, obenem pa v pripovedovanju življenjske zgodbe nesrečne Vike, ki statičen opis vsaj nekoliko razgiba. Bolj pestra so naslednja poglavja, s katerimi se kompozicijski povesti nekako prelomi: od enajstega poglavja dalje je poudarek podan na običaje in šege v kmečkem življenju v tuku enega leta; zato je drugi del »Babice« foloklorno zanimivejši in bolj slikovit. Pisateljica je s temi opisi izpolnila odmor, ko je odšla kneginja s počitnice zopet v vlemesto in z njo Prošek, oče otrok. Poleg lepih opisov letnih časov, vernodušnih in božičnih praznikov itd. so tu opisani tudi začetki šolanja, sprehodi v gozd, lovei itd. Predvsem pa razgibava ta drugi del zgodbe Kristine ljubezni do Mileta, ki ga vzamejo k vojakom, pa ga babica s svojo prošnjo pri kneginji osvobodi vojaštva in vrne nevesti prav na dan dožetkov. Svata je seveda tudi opisana. Zaključena je usoda blazne Vike ter babičina smrt in njen pogreb.

Usoda blazne Vike je tipično staro romantična kakor tudi ljubezen med Kristo in Miletom: dve zgodbici, ki mirni opis leta na kmečki zemlji v krogu otrok lepo poživljajo in razgibajo. Ned vsemi temi opisi običajev in realističnega vsakdanjega življenja »na gradu in pod gradom« pa plava plemenita babica, stara korenina pristnega čestva, pobožna in modra, ki s čudovitim optimizmom in ljubeznijo

spremlja rast otrok kakor tudi usode svoje okolice. Ljubezen do domovine je eden glavnih poudarkov babičinih naukov, potem pa ljubezen do narave in živali, ki prehaja ponekod že v pravo rousseaujevstvo. Babica je vtelešen princip Vere — Dobrote in Ljubezni ter ves svet ozarja s čudovito milino. Tako vse socialne razlike med gradom in okoljem padejo spriči dobrote plemičev in podanikov ter medsebojnega podporiranja. Vse se spreminja v idilo starih dobrih časov, ki jih že sto let ni, ki pa žive v tej povesti v vsej svoji idealni lepoti. Svoje osebne spomine na mladost je Nemcova v tej sončni povesti iz časov njenega najbolj obupnega družinskega položaja znala za umetniško silo predstaviti kot objektivno sliko češkega kmečkega podeželja, povezati narodpisne slike z razgibanim dejanjem romantičnih zgodb ter je s slikanjem prirodnih lepot odkrila z nenavadnim poznanjem globene človeških »src, kakor pravi Arne Novak. Zato ni čudno, da je našla tak odziv v svetovni književnosti, ki je to delo kot klasično ustvaritev sprejela medse. Kot vsako klasično delo pa ima svoj zdaj že priokus starosti, tehnične zastaranosti, sicer pa živega jedra in pravega življenja, ki je vtelešeno vedno v tem lepem liku »babice«, tipa vseh naših dobrih babic, varuhinj tradicij.

Varuhinj domače, narodne tradicije, ljubezni do jezika in srčne plemenitosti in dobrote, ki naj jo tudi novi rod srka iz njene velike, neizmerne — ljubezni. —

Kaj je novega pri naših sosedih?

Z Gorenjskega

Odlikovanja. — Desetnik Kogler iz št. Vida ob Glini je prejel železni križec 2. stopnje. Isto odlikovanje je dobil Josip Dreier iz št. Ruperta pri Celovcu.

Z vzhodnega bojišta pozdravlja svojo mamico, zaročenko in vse znanee in prijatelje v domovini in na bojiščih grenadir Viljem Kordeš.

Na vzhodnem bojišču so padli desetnik Franc Mall iz Zgoranje Kokre, občina Preddvor, dalje grenadir Josip Piskernik iz Zg. Jezerskega, grenadir Janez Zibert z Britola in grenadir Franc Zupan z Brezj na Gorenjskem.

Na bojišču je padel poročnik Jurij Pirker, iz Sv. Krvi, v starosti 25 let.

Umrila je v Celovcu 73-letna Uršula Vrečnik, kramarica, in je bila 9. okt. ondi pokopana.

V Brezah bi bil kmalu utonil neki delavec, ki je brčkone omedlel in padel v cestni jarek, ki je bil poln vode.

Pa sta ga Josip Graf, nameščeneec, in kramar Höflerer slučajno opazila in brž potegnala iz vode.

Avto ga je povozil. Te dni je avto povozil 12 letnega učenca Ivana Mikla iz Srednje vasi pri Bohinju. Pri tem si je fant zlomil nogo in so ga prepeljali v celovško bolnišnico.

S Spodnje Stajerskega

Veleposestvo Jareninski dvor blizu Maribora preuejajo za vzorno svinjerejo. Graščina, ki je bila last samostana Admona, je bila slovita po imenitnih vinogradih. V starih časih so kupovali jareninsko vino gostilničarji in vnotričji iz Zg. Stajerske in Dumaja. Posebno slovilo je bilo vino iz Vajna, Poličkega vrha in Strihoveca. Upravitelj Šmarčan, ki je vodil veleposestvo od leta 1925 dalje, je bil vzoren vinogradniški in sadjarski strokovnjak. Velika klet na Jareninskem dvoru je bila neka posebnost. Takih klet

li najdeš malo v naših krajih. Šmarčan je zgradil moderne svinjake in je vpeljal žlahtne svinske pasme. Od tod so razširili te pasme tudi po kmečkih gospodarstvih.

Sprememba govejega plemena v sodnem okraju Sv. Lenart. Za časa, ko je vodil napredno kmečko gospodarstvo v Slov. goricah dobro znani Ivan Roškar od Sv. Jurija, so vpeljali kot enotno marijadvorsko domačo pasmo. Tudi kmetijski strokovnjaki so dali tej belorumeni pasmi prednost. Iz raznih okrajev, tudi iz Gornje in Srednje Stajerske so hodili živinorejci nakupovat v naše kraje bike plemenjake in telce. Marijadvorska pasma je tu sijajno uspevala. Voli te pasme so bili zelo iskani. Sedaj pa so vpeljali v te kraje pingavsko plemo, kakor ga ima že prejšnji okraj. Strokovnjaki trdijo, da je marijadvorska živina postala degenerirana. Krave mlekariče pingauerce dajejo baje več mleka.

Slatina v Slov. goricah. V Zerjavcih pri Sv. Lenartu in pri Sv. Benediktu sta bila že pred dobrimi 60 leti odkrita dva močna vreca slatine. V Zerjavcih je leta 1900 zajel tamošnji vrelec H. Schütz, trgovec od Sv. Trojice v Slov. goricah. Ta slatina je nekaj let imela precej odjemalcev. Ko pa je Schütz dogospodaril, je tudi vrelec bil zanemarjen. Okoliško prebivalstvo je imelo vključeno pravico do slatine za domače potrebe. Nedavno se je našel podjeten mož iz Gradaca, ki je zopet začel s stroji črpati žerjavsko slatino. Izvirke so očedili in postavili čistilne naprave. Slatina je po kakovosti slična radenski. Pri Sv. Benediktu pa je izvirek slatine zelo zanemarjen. Vodo odnašajo samo domačini. V Slov. goricah so enaki izvirkje še na raznih krajih.

Petinosedmesletnica rojstva. — Dne 10. okt. t. l. je Alojzij Škof iz Arnovca obhajal svojo 85-letnico še ves čil in zdrav in še vedno pomaga kmetoviti. Zet in dva vnuka pa so mu na bojiščih.

Pri Sv. Juriju ob južni železnici so tolovaji, ki so vdrli iz šmarčno-kozjanških hribov, zažgali tamošnji katoliški domc ponovno, ker prvih ni v celoti zgorle. Tolovajskega vodjo, ki si je sam dal ime »Guzecj« na nekdanjem rokovanjskem vodji Guzeju, so domačini ujeli. Trije mladi možje so ga tako dolgo zasledovali, da so ga v bližini Zusma dobili v zasedo.

Nesreča z granatami. Trije otroci iz družine Tratenškove iz Šmarja pri Jelšah so našli dve ročni granati. Eno od teh so pokazali materi, ki jim jo je seveda brž vzela. A otroci so šli po drugo granato, ki so jo bili skrili, in jo začeli metati sem in tja. Granata se je raztresla in je ubila 7 letnega Janezka in 3 letnega Joška, a 5 letni Martin je bil hudo ranjen in prepeljan v celjsko bolnišnico.

Umril je v Gradu bivši kotlar 76 letni Janez Skorušek.

Iz Hrvaške

Padli borci. Junaške smrti je padel za svojo domovino podpolkovnik Emil Kečet, rodom iz Trsta. Castniško akademijo je dovršil leta 1918 v Dunajskem Novem mestu. Nekaj časa je bil profesor vojne akademije v Zagrebu, kjer je izobraževal mlade hrvaške bodoče častnike, kmalu pa se je javil prostovoljno za borbo na terenu. Padel je v Oklaju pri Kninu v borbi z italijanskimi badoljevskimi odpadniki. — Prav tako je padel stotnik Milan Mešič, doma iz Kamenice. Tudi on je padel v borbi z badoljevci v Kvartu pri Gospiču. Oba častnika sta ves čas borbe dokazovala svoje vojaške sposobnosti in hrabrost in stala ramo ob ramo z največjimi hrvaškimi borci.

Sprejmejo se takoj 4 tkalke v Ljubljani. Naslov v oglasnem oddelku »Slovenca«.

ZDRAVILNA ZELISCA
VSEH VRST
POVRTNINO-SADJE-GOBE
REČNIO KUPUJEMO
KUPUJEMO
ALPA LJUBLJANA
KARNAJ SKLADIŠČE
KRAJČEVA CESTA 56-18

Dramsko gledališče

Torek, 17. oktobra ob 18: »Matček se tenti, Red D.

Sreda, 18. oktobra ob 18: »Kar hočete, Red C.

Četrtek, 19. oktobra ob 18: »Jakob Rudas, Red Cetrtek.

Linhartova komedija: »MATICKE SE ZENI» spada v letošnjem sporedu med zanimive predstave, ker sodeluje v njej ansambel Dramskega studija. Z njim se je predstavil občinstvu mladi gledališki naraščaj, ki poteka v glavnem iz Glasbene Akademije. Osebe: Baron Naletel — Korosec; Rozala, njegova žena — Pujljeva; Matiček, vrtnar graščinski — Sever; Nežka, hliša — Svetelova; Tonček, študent na vakancah — Jamnik; Zmešnjava, advokat na delu — Lipah; Žufek, tajnik graščinski — Raatresen; Budalo, njegov pisar — Brezgar; Jerca, županova hči — Golieva; Jaka, lakaj — Dolinar; Gašper, delavec — Blaž I. dr. Igra se na gradu na Gorenjskem blizu vasi. Režiser: dr. Milan Pavlovič. Scena: arh. V. Gajšek. Kostumi: D. Kačerjeva, Glasba, ki jo izvaja Prevorškov kvintet, Jože Osana.

Operno gledališče

Torek, 17. oktobra ob 18: »Manon, Premiera, Red Premieraki.

Sreda, 18. oktobra ob 18: »Jenufas, Red Sreda.

Četrtek, 19. oktobra ob 18: »Traviata, Izven. Znižane cene.

J. Massenet: »MANON». Opera v štirih dejanjih (sestih slikah) napisala H. Meilhac in F. Gille, prevedel N. Strifof. Osebe: Manon Lescaut — Heybalova; Pousette — Barbičeva; Javotte — Baukarsova; Rosette — Jančarjeva; Chevalier des Grieux — Lipušček; Graf des Grieux — Betetto; Lescaut, Garde du Corps — Janko, Guillot de Morfontaine — M. Sanein; Breigny — Dolničar; I. in II. gardist — Lengus, Menciin; Sergeant — Perko, Dirigent: dr. Svara. Režiser: C. Debevec. Scena: inž. E. Franz. Kostumi: D. Kačerjeva.

Verdijeva »TRAVIATA« v Vidaličjevo in Cudnom, bo uprizorjena v četrtek, 19. t. m. izven abonmaja. Za te predstave bodo cene znižane, od 40 lir navzdol, na kar občinstvo posebej opozarjamo.

RADIO LJUBLJANA

Dnevni spored za 17. oktober:
7 Poročila v nemščini — 7.10 Jutrzanji pozdrav, vmes 7.30 Poročila v slovenščini — 7.50 Jutrzanji pozdrav — 9 Poročila v nemščini — 12 Opoldanski koncert — 12.30 Poročila v nemščini in slovenščini, napoved sporeda — 12.45 Koncert za razvedrilo iz vaje radijski orkester pod vodstvom D. M. Sijanca — 14 Poročila v nemščini — 14.15 Od dveh do treh, glasben meh — 17 Poročila v nemščini in slovenščini — 17.15 Popoldansko kratkocasje — 18.30 Pregled športnih dogodkov v nemščini in slovenščini — 18.45 Zdravniška ura, dr. Basina Rajner: Obramba proti očesnim boleznim — 19 Za Zimsko pomoč govori g. Anton Kost, načelnik VI. oddelka pokraj. upr., nato Poročila v slovenščini — 19.45 Prenos aktualnega predavanja — 20 Poročila v nemščini — 20.15 Dunaj pozdravlja Ljubljano — 21 Komorna glasba Ljubljanskega godalnega kvarteta in Jelko Stanič, violina, pri klavirju M. I. povšek — 22 Poročila v nemščini, napoved sporeda — 22.15 Plesni orkester vodi M. Vodopivec — 23 Prenos osrednjega nemškega sporeda.

Zahvaljujemo
se vsem, ki so na kakršni koli način sočustvovali z nami ob izgubi našega
ADOLFA
in ga spremili na poslednji poti. Predvsem smo dolžni zahvalo čt. duhovščini, gosp. zastopniku Združenja pekarskih mojstrov, darovalcem lepih vencev, vsem sorodnikom, prijateljem in znancem ter predragim trnovskim tinarom, ki so v tako častnem številu potrdili vez skupnosti in izkazali rajnemu poslednjo čast. Bog plačaj vsem!
Sveta maša zadušnica bo brana v petek, 20. t. m. ob 6 zjutraj v trnovski farni cerkvi.
Ljubljana, 16. oktobra 1944.
Leskovčevi

MALI OGLASI

Službe doba
Gospod. POMOČNICO sprejmemo. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 9259.

POMOČNICO in UCENKO takoj sprejme šivilja Zolka Gruden, Cesta v Rožno dolino 9.

POSTREZNIČICO počeno in čisto, za vsak dan od 7 ali pol 8 do 4 popoldne sprejmemo v sredini mesta. Naslov v upravi »Slovenec« pod št. 9268.

Službe izčelo
REVEN AKADEMIK želi mesto kot inštruktor za srednje ali ljudske šole. Gre proti honorarju. — Ponudbe pod »Pošten in marljiv št. 9259«.

Poizvedbe
ZLATO ZAPLET. URO som zgubila od Dobrirove ulice do trnovske cerkve. Ker mi je drag spomin na pok. moža, prosim poštenega najditelja, da sporoči svoj naslov v upravi »Slovenca« proti nagradi.

Šiv. stroji
SIVALNI STROJ poizveljiv. z okroglim colničkom, v brezhibnem stanju, ugodno napredaj. Nova trgovina. Dunajska cesta 36, naspr. Gospodar. zveze.

Živali
PRODRAM 10 prašičev in bika. — Lončar Ivan, Log 13, p. Brezovica.

Prodamo
ZA POHISTVO prodam ali zamejajam 2 m² hrastovih plohov, 3 in 5 cm. — Ponudbe na upravo »Slov.« pod št. Solidno delo 9240.

OTROŠKI VOZICEK globok, dobro ohranjen zamenjaj za starševalni stroj, pohištvo, radio ali karkoli. Er. doplačam tudi razlike. Naslov pove: uprava »Slov.« 9210.

Glasba
Gramofonske PLOŠČE rabljene (slovenske narodne pesmi in druge) kupuje stalno po najvišji ceni trvdka Erard. rest. Prešernova ul. 44.

Kupimo
PERZIJSKO ali piratsko preprogo kupim od privatnika. — Ponudbe na upravo »Slov.« pod št. Solidno delo 9174.

RJUHE, KAPNE posteljno perilo, brti, sače, razno možko in damsko perilo kupim stalno in plačam najboljše cene. — Kupim tudi druga razna oblačila event. prevzemanje ista v komajsko prodajo. Hinko Prvišek. Gradšče 7 (nasproti Dramskega gledališča).

»SVET«

KINO »MATICA« 22-41
Kraana Sarah Leandor v revijskem filmu »PREMIERA«
K. Martell, Th. Linggen, Atilla Hörbiger. Predstave ob 16 in 19.

KINO »UNION« 22-31
Sijaj. satira iz časa pojva Hallejevega kometa »PRED SODNIM DNEM«
Karl Skraup, Susi Nicoletti, H. Holt itd. Predstave ob 16 in 19.15.
Namesto predstave v nedeljo ob 19, ki je bila prekinjena, se bo vršila predstava v torek, 17. t. m. ob 18. Veljajo za nedeljo ob 19. uri izdane vstopnice.

KINO »SLOGA« 22-30
Nadvas zabavna kmečka burka. »CE MOZ GOSPODARI...«
Volker von Collande, Josef Sieber. Predstave ob 16 in 18.

Franc Kunaver
svetnik drž. žel. v pokoju
K zadnjemu počitku ga sprejmemo v torek, dne 17. t. m. ob 4 pop. z Zal, kapele Sv. Nikolaja, na pokopališče k Sv. Križu. Ljubljana, Zagreb, 16. X. 1944.
Globoko žalujoči:
Anica roj. Jeglič, soproga Martina por. Marangunič, Marjanca, hčerki; ing. Matko Marangunič, zet; Miklavžek, Davor, vnuka — in ostalo sorodstvo.

GUNNAR GUNNARSSON:

NA BREGU ŽIVLJENJA

Roman 38

Sera Sturla je obstal, srce mu je začelo razbijati v prsih, nehotje se je močno oprjel stola. Za hip je pridržal sapo, nato je dejal. — saj se ni upal, da bi slisal tisto iz njenih ust:

»Ali je,« besede so prišle ko hrupavo šepetanje čez nenadoma suhe ustnice, »ali je — Finnur?«

»Finnur, kaj misliš s tem?« Za hip ga je začudeno in strahoma pogledala in se je nato začela glasno jokati. »Ne, ne, Kristjan je, tisti tam iz kočje — Kriti — utonil je.«

Sturla je olajšano zavzdihnil. In komaj je to storil, ga je že zapekla vest. Toda — kakšna blazna groza ga je bila nenadoma obšla! Kakšno olajšanje! Nič ni mogel za to, da je bil mahoma kar srečen.

Poklical je tistega možkega v sobo. Bil je eden ribičev, ki so bili naši Kritijevo truplo. Helga je odšla. Ribič je imel mrtvaški list od zdravnika s seboj. Sera Sturla ga je izpraševal o bližnjih okoliščinah, in ribič je povedal tisto malo, kar je o tem vedel...

Župnik si je zapisal ta smrtni primer. Vprašal je in zvedel, da bo za pogreb vse poskrbljeno. Določil je dan, in ribič je odšel.

Sera Sturla je bil pri tem tako čudno brezbrižen. Tako težko mu je bilo živeti se v novi dogodek. Njegove duše tako rekoč ni bilo zraven, medtem ko mu je ribič vse pripovedoval. Pa je vendar slisal sleherno besedo, ki so se tako rekoč zagrizle vanj, ne da bi bil to spočetka opazil. Šele ko je ribič odšel, so začele vplivati.

Se zmeraj je sedel in strmel predse na ime, ki si ga je bil zapisal in na številke in besede: rojen in umrl, ki niso ničesar povedale in so vendar toliko povedale.

O, to ubogo, borno življenje! Pa je bil vendar človek, človek kot on sam. In spriču Gospoda prav tako velik kak kralj... Prvikrat v dobi mnogih let je bil nalovil polna čolna rib. Nato se je napil, pač od samega veselja — ali pa, kdo ve! In potem je utonil, ko je hotel namočiti čik, ker ni bil mogel

čolna spraviti na suho. Ta brezmejna nesmiselnost si je utrla pot v zavest Sere Sturla. Kot bi trenil, je v mrzli jasnosti zagledal življenje kakor breg, kamor so ljudje naplavljali, borec se ali mrtvi in utopljeni in trpinčeni — gugaje se na valovih gor in dol...

Nato je planil kvišku.

Ne, tako pa noče misliti! To se pravi, da Boga klevetati! Ker se je nekdo napil in nato utonil! Ne, ne! Le kako da si je to izmislil! »Vsemogočni Bog odpusti svojemu služabniku! Odpusti svojemu slabemu služabniku in daj mu od svoje moči! Ah, to je kazen, kazni, ker sem ohaoval, ker je bila slabotna moja vera! Nikar ne odtegni roke od mene — sicer se bom pogubil — pogubil se bom, o Gospod! In ne da bi se zavedal, počemu, a z občutkom, da mora zaprvati svoji slabosti, je naglo odprl vrata, pograbil klobuk in odšel — da si ogleda Kritijevo truplo.

Prišel je v kočjo iz kamenja in šote; nizka je bila in temna — taka ko druge ribiške kočje. Na nekaj deskah, ki so bile položene med posteljo in preostanke stola, je ležalo Kritijevo truplo, zavito v oguljeno pisano posteljno odejo. Kako da ga niso dali v posteljo? Tako čudno tuje je ležal, tako tja zagnan, pa je bila kočja vendar njegova! Župnik se je oziral okoli — vse en sam, strašen nered. Nepomiti

kuhinjski lonci in posušenih čevlji so ležali med oblekami, orodjem in čepami vseh vrst. Tu je bival samotnen človek, ki je živel v hudi revščini. In zdaj je ležal tu. Velika luža je širila svojo temno zrcalo sredi poda. To je bila pač voda, ki se je bila nakapljala iz obleke utopljena — zdaj se ni več otekala. Tu je bil vso noč sam samcat ležal — in nenehoma se je oglašal slaboten, kapljajoč zvok — dokler tu ni zamrl in je postalo tiho v koči.

Zakaj je bil ta človek tako sam? In zakaj si je bil to kočjo postavil in se odtegnil ljudem? Imelo ga je, da bi odgnil odejo in si še poslednjikrat ogledal njegov obraz. A nekaj ga je zadrževalo, nekaj nedoločenen občutek, da bi s tem motil mrtveca. Počemu je stal tu? Kaj ga je brigalo? — Tuj človek v tuji hiši. — Hipoma se je spomnil, da je bil vstopil, ne da bi bil potkal. Saj je navada, da potkaša na vrata hiše tujega človeka — dokler je živ. In ali ne bi bilo prav, zdaj — ko je mrtvec, da ga smeš še manj žaliti? Ne, ni prav, da potkaša na vrata mrličeve hiše, če ni nobenega živega notri, ki bi utegnil trkanje slisati. — Lahko pa izostaneš. — Kaj imaš tu opraviti? — Stal je in motril oguljeno, umazano odejo, ki je bil mrlič z njo pokrit, z nekim občutkom, ko da ga je sram, da je vdrl v hišo. Nenadoma pa so se vse njegove nemirne in plapolajoče misli sprostile v enem samem krep-

kem in določnem vzkliku: »Tvoja krivda, tvoja krivda!« Obšla ga je zbeganost, ko da bi stal pred sodnikom kot obsojenec.

»Saj nisem mogel preprečiti, kar se je tu zgodilo,« je ubpano dejal predse. »Saj na noben način nisem mogel za to. Torej tudi ne more biti moja krivda.«

Toda butalo je v njegovi krvi udarjalo v njegovem srcu: »Tvoja krivda — tvoja krivda!« Vse pametne razloge je ta obsojajoči glas dal v nič — izginili so, še preden se jih je utegnili polastiti, liki slamnate bilke v hudi uri: »Tvoja krivda — tvoja krivda!« — In polagoma se je vdal. »Ali ni bila moja dolžnost, da bi se bil skušal temu človeku približati? — Pa saj sem to poskušal, a sem našel je mlačnost in neveljavo in skoraj sovražno nezaupanje! — Pa bi bil moral skozi to prodreti; to bi bila moja dolžnost. — A kaj bi bilo zaleglo? Prav tako bi se bilo moglo zgoditi...« Toda kakor huda obdolžitev se je navzlic pameti še zmeraj oglašalo v srcu: »Tvoja krivda — tvoja krivda!«

Povesil je glavo in je brž odšel iz kočje. Previdno je zaprl vrata za seboj. Hoja domov mu je bila tako naporna, ko da bi se sesedal pod bremenom težkega križa. In kakor da ne bi mogel najti poti k Bogu; nemogoče mu je bilo, da bi se zbral k molitvi.